

סיכום מפגש היוועצות- צעירות וצעירים בחברה הערבית 18.2.2018

תוכנית "יתד"- התוכנית הלאומית לצעירות וצעירים במצבי סיכון

תוכנית "יתד", התוכנית הלאומית לצעירים וצעירות במצבי סיכון, יצאה בשנה האחרונה. כ- 40% מהרשויות שלוקחות חלק בתוכנית, הן מהחברה הערבית, ברובן נקלטו עובדות ועובדים סוציאליים לתפקיד עו"ס יתד.

העשייה בשטח חידדה את ההבנה כי לצעירים וצעירות בחברה הערבית יש צרכים ומאפיינים ייחודיים שיש לתת עליהם את הדעת.

נראה כי מצבי הסיכון, הקשר עם המשפחה, חוסר במענים, המתח בין החברה המודרנית והמסורתית, שאלות של זהות ושייכות, סביבה אלימה ומורכבת, אלו ועוד, יוצרים מציאות חיים מורכבת ובעלת אתגרים ייחודיים ושונים מאלו של צעירים בחברה היהודית.

למפגש היוועצות הגיעו 30 משתתפים, מכל רחבי הארץ, מתחומי עשייה שונים בקרב החברה הערבית.

המפגש נחלק לשני תחומי תוכן- הראשון, דיון בצרכים הייחודיים המרכזיים של צעירים וצעירות בחברה הערבית, זיהוי חסמים ונתינת תוקף להגדרת הצרכים.

השני, דיון בהתאמת המענים והמדיניות בארבעת תחומי החיים של תוכנית העבודה בתוכנית "יתד" וזיהוי שותפים רלוונטיים לקידום הנושא.

חסמים ופתרונות אפשריים

1. חסמים מבניים

פתרונות אפשריים	חסמים
כניסה למערכת החינוך מתוך הבנה שגיל הצעירות מתחיל בקרב הצעירים בחברה הערבית, עם תום התיכון- הכוונה ועידוד השכלה.	לקראת גיל 18 מסתיימות המסגרות הפורמליות, הצעירים הערביים ניצבים מול מחסור בתוכניות/ מסגרות ומענים. נדרשים להיכנס מוקדם לשוק העבודה / לימודים על תיכונים. במקרים רבים מגיעים לשלב זה חסרים במשאבים, מיומנויות ותעודות הנדרשות לקבלה.
פיתוח מסגרות לתעסוקה זמינות וקרובות ו/ או תשתית של הסעות	חוסר בתעסוקה ובנגישות לתעסוקה.
הנגשת המשאבים לרשויות בעלות מגבלות כלכליות (חשב מלווה). יצירת תשתיות ברשויות הערביות, שימוש במבנים פיזיים, קיימים, לטובת פעילות צעירים, ובהמשך בנייה מותאמת לצעירים.	רשויות חלשות מבחינה כלכלית, לא מצליחות להפעיל תכניות.
	*מצוקה של איוש תקנים בדרום הארץ. מגיעים עובדים סוציאליים מהצפון, מתקשים להיקלט בדרום. חלקם בעלי תואר בעבודה סוציאלית מירדן, יש צורך בהשלמת ידע מקצועי

2. חסמים חברתיים ותרבותיים

פתרונות אפשריים	חסמים
שילוב חוקרים מהתחום להרחבת הבנת הצרכים והתאמת המענים	תנודות בחברה הערבית באות לידי ביטוי במתח בין כוחות מסורתיים משפחתיים לכוחות מודרניים, אינדיבידואליים. הצעירים נמצאים בלב המתח.
	קונפליקטים קשים בין הצעירים ומשפחות המוצא.
	צעירים בחברה הבדואית מתחננים בגיל צעיר, כחלק מצפיות הסביבה להיות במסגרת, אך למרות היותם נשואים, הם עדיין זקוקים למענה הקשור בשלב ההתפתחותי של הבגרות הצעיר. כרגע תכנית יתד אינה נותנת מענה לצעירים נשואים.
	עלייה באלימות, עבריינות ושימוש בסמים
לכוון את המשאבים, להסרת החסמים והרחבת ההזדמנויות, החברה הערבית סגורה וצורכת שירותים מתוך עצמה ולא מבחוץ. יש היום נכונות לצאת אבל אין הזדמנויות. זיהוי וגיוס שותפים חדשים שלא פעלו עד היום בחברה הערבית ועשויים להיות שותפים משמעותיים ומשנים את מערך הכוחות בזירה - מתנדבים, בעלי עסקים, מגזר רביעי ואנשי דת. קיום פיזי ומוגנות בבסיס לאמון.	חוסר אמון במערכת, בממסד ובמענים הניתנים ע"י המדינה

3. הטרוגניות ושונות בצרכים

פתרונות אפשריים	חסמים
שילוב חוקרים מהתחום להרחבת הבנת הצרכים והתאמת המענים	קיימת שונות גדולה בין קהילות שונות בחברה הערבית. התמודדות של צעירים בחברה הבדואית, בצפון, בדרום, בכפרים ובערים, מקבלת צורות שונות
הסתכלות רגישת מגדר, ראיית הצעירות בהצטלבות מקומי שוליים ואפליה מורכבת, בשוליים גם בבית שלהן והרבה מיקומים של שוליות. נדרשת ראייה הוליסטית של פתרונות ומענים	שונות בהיבטים של מגדר- צעירים וצעירות בחברה הערבית מתמודדים עם מערכת ציפיות, אתגרים וחסמים שונים. במיוחד קיימות מגבלות על צעירות בדואיות מבחינת התרחקות ממקום המגורים.

כיוונים להמשך

1. פילוח וניתוח מגזרים שונים בחברה הערבית- דרום/ צפון/ בדואים/ וכו'
2. הקמת ציוותי עבודה ממוקדים בנושאים הבאים- מודל עו"ס יתד ברשויות הערביות, מודל עו"ס יתד בחברה הבדואית, התאמת המענים של תוכנית יתד לצרכים ולחסמים של הצעירים הערבים, זיהוי וגיוס שותפים "חדשים" לנושא הצעירים בקרב החברה הערבית, איגום משאבים קיימים של משרדי ממשלה שונים

תודה למשתתפים-

וופא חג' יחיא מנהלת שירות מבחן מבוגרים נפת טייבה; עדי קאליש כהן מנהלת מיזם צעירות אקטיביסטיות בטל"א וקרן גנדיר; מרים אבו רביע מלווה בגשר לעצמאות ועו"ס יתד בסחנין; רונית פורת, מרכזת מחוז צפון גשר לעצמאות; מוסא אלקרנאוי, מנהל מרכזי נוער במגזר הבדואי עמותת עלם; חליל חומידי עמותת עלם מנהל תכנית חסות לעצמאות; נתן גלמן מנהל מקצועי למרחב; אלדד ימין המשרד לפיתוח הפריפריה הנגב והגליל אגף צעירים; מנאל שלעבי, מרכזת פרויקטים בקרן ביידר ואוני' חיפה; עדינה שפירא קרן ביידר; עולא אסעד מפקחת מחוזית שירות נוצ"ץ מחוז צפון; חגית עשור, ממונה מחוזית ירושלים יתד; נטע לי אלמגור-פרידלנדר, ממונה מחוזית חיפה והצפון

יתד; מירב דדיה מולד מנהלת תוכנית יתד; ציפי נחשון גליק, מנהלת השירות למתבגרים צעירות וצעירים, יואב בוקעי ראש יחידת ילדים נוער וצעירים, אשלים; סוהא ביידסין עובדת יתד בקלנסוואה; תמי נחמיאס, עמותת עלם מנהלת תחום תעסוקה וליווי לחיים עצמאיים; מושירה אבו ראשד, מנהלת מיזם "נור"; לינא סאבא, מנהלת תחום נערות וצעירות ביעדים לצפון; מוחמד גבועה, מועצה אזורית אל קאסום עו"ס יתד; חנאן עמר, עו"ס יתד בכפר קאסם; נירה קפלנסקי, מנהלת מקצועית החצר הנשית החדשה; לירון אזולאי מנכ"לית החצר הנשית; יוסי פולק, מרכז תחום צעירים בשירות מבחן למבוגרים; מירב טפירו, שירות מבחן למבוגרים מחוז דרום מובילה תחום צעירים; רימונדה מנסור עמותת אלמינה התנדבות בחברה ערבית. שלומית פסח גלבע, מנהלת פיתוח ארגוני תוכנית יתד, הילה סופרמן הרניק, מנהלת פיתוח מקצועי, תוכנית יתד.